

Juryens begrunnelse Eilert Sundt-prisen 2026

Innledende ord

Juryen for utdeling av Eilert Sundt-prisen har bestått av:

- Ingrid Wiksen Næser, hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet Agder, frikjøpt fra stillingen som lektor ved Vågsbygd videregående skole – juryleder
- Katja Haaversen-Westhassel Skjølberg, dosent ved Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag, UiA
- Espen Wadd, sosiolog og timelærer ved UiA
- Kjell Andreas Magnus, lektor ved Kristiansand Katedralskole Gimle
- Ragnhild Andrea Birkeland, lektor ved Mandal videregående skole
- Hildegunn Seip, førsteamanuensis psykologi ved Ansgar Høyskole

Juryens sammensetning ivaretar et bredt spekter av samfunnsengasjement og faglig kompetanse. Prisen er et samarbeidsprosjekt mellom UiA og de videregående skolene på Agder, og det er derfor viktig at ansatte fra både forskningsfeltet og videregående skole er representert i juryen.

I årets konkurranse ble det totalt sendt inn 37 oppgaver, og juryen har jobbet systematisk med å vurdere bidragene som i år kom fra Søgne videregående skole, Dahlske videregående skole, Drottningsborg videregående skole, KKG, KVS-Lyngdal, Mandal videregående skole og Vågsbygd videregående skole.

I vurderingsarbeidet har juryen vektlagt:

- Kreativitet og regional forankring
- Problemstilling og fokusering
- Teoretisk fundering og kobling til tidligere forskning
- Metodevalg
- Drøftingen av funnene i studien
- Refleksjon rundt mulige feilkilder og andre svakheter ved egen forskning
- Hvordan oppgaven er oppsummert

Siden det også innen forskning er viktig å formidle forskningsfunn på en måte som gjør det lett for leserne å både følge og forstå argumentasjonen, har også språk og struktur i besvarelsene blitt vektlagt.

Juryen har delt oppgavene mellom seg, og alle jurymedlemmer har plukket ut de beste prosjektene blant sine besvarelser. De 12 besvarelsene som ble valgt ut til siste runde har blitt lest av hele juryen. Mandag sist uke møttes juryen for å diskutere oppgavene opp mot hverandre, og konkluderte med en rangering av de tre beste oppgavene. Vinnerne av Eilert Sundt-prisen får henholdsvis 20 000, 15 000 og 7 500 kroner for 1., 2. og 3. plass. Premiesummen fordeles på gruppas medlemmer.

Det er et privilegium å sitte i juryen i denne konkurransen fordi det gir et unikt innblikk i temaer som ungdom i videregående skole er opptatt av akkurat nå. Det er en stor bredde i tematikken i de innsendte oppgavene. Noen oppgaver har svært dagsaktuelle temaer slik som holdninger til ny teknologi – med tematikk som omhandler KI, algoritmer og skjermtid og gruppepress blant ungdom, men vi i juryen har også lest om mer tidsuavhengig tematikk, som sammenhengen mellom foreldres og egne alkoholvaner. Vi er imponert over kreativiteten blant elevene når det gjelder forskningstemaer de har valgt å utforske, problemstillinger de har formulert og over det grundige forskningsarbeidet som er lagt ned i oppgavene. Det er et svært høyt nivå blant deltakerne i årets konkurranse, og selv om ikke alle blir prisvinnere, vil vi berømme de dyktige deltakerne i konkurransen. Flere oppgaver har blitt fremsnakket av juryen. Vi vil her nevne tre:

Juryen ønsker å gi hederlig omtale til oppgaven «Fritidsaktiviteter – en vaksine mot stress?» fra Vågsbygd videregående skole. Juryen vil gi særlig ros for svært godt forskningsmessig håndverk, spesielt for forbilledlig bruk av teorier og tidligere forskning gjennom hele oppgaven. Den andre oppgaven juryen ønsker å gi hederlig omtale kommer fra KKG og har tittelen «Hva kjennetegner ungdoms forhold til porno?» Forskerne har gjennomført en modig undersøkelse, og gjør gode vurderinger knyttet til metode og etikk i møte med et sensitivt tema. Fra KVS Lyngdal har juryen også valgt å gi oppgaven med tittelen «Overdreven fokus på psykisk helse» hederlig omtale for en kreativ vinkling ved å se på sammenhengen mellom psykisk helse og skjermbruk.

Før juryen avslører plasseringen av de tre beste besvarelsene skal dere nå få lov til å presentere oppgavene deres. Det ser vi frem til!

1. plass Eilert Sundt

- Førsteplass i Eilert Sundt-prisen går til: Hanna R. Jølstad, Milla T. Grindland, Marion Johansen og Hannah E. Andersen
- Veiledernes navn: Markus Foss og Kristel Jensen
- Tittel på oppgaven: Generasjon prestasjon bak fasaden
- Skole: Kristiansand Katedralskole Gimle
- Klasse: Sosiologi og Sosialantropologi

Vinneroppgaven heter «Generasjon prestasjon bak fasaden» og er skrevet av Hanna R. Jølstad, Milla T. Grindland, Marion Johansen og Hannah E. Andersen ved Kristiansand Katedralskole Gimle. Veiledere er Markus Foss og Kristel Jensen.

Opgaven utforsker i hvilken grad sosioøkonomisk bakgrunn og psykososiale forhold påvirker karaktersnittet til elever i videregående skole, blant annet ved å se på sammenhenger mellom elevers karakterer og både skjermtid, treningsfrekvens, foreldres inntekt, hvor ofte elevene er sosiale med venner, egen opplevd psykiske helse og følelse av å være sliten.

Juryen fremhever at forskerne har gjennomført en kreativ og omfattende studie. De har brukt metodetriangulering med en kvantitativ spørreundersøkelse og kvalitative dybdeintervjuer. Valg av forskningsmetode begrunnes svært godt, og dybdeintervjuene brukes på en god måte for å utdype funnene de gjør i den kvantitative undersøkelsen.

En av årsakene til at denne oppgaven utmerket seg spesielt er at hele oppgaven er gjennomsyret av god metodisk, teoretisk og analytisk forståelse. Hypotesene er på forbillig vis utledet fra forskning, og teorien som presenteres hjelper leserne med å forstå hypotesene. Det kvantitative datasettet i denne oppgaven er imponerende! Og gjennom mange krysstabuleringer med svarene fra sine imponerende 356 respondenter, gjør de interessante – og til dels overraskende – funn. Funnene drøftes godt. Måten teori og tidligere forskning knyttes inn i drøftingen er svært god. Vi vil også rose forskerne for å vise en moden forståelse for egen forsknings verdi og begrensninger ved å fremheve hva funnene deres gir svar på – og hva de ikke gir svar på. Det er også veldig bra at forskerne i oppgaven informerer om hvordan de har brukt KI og hvorfor.

Opgaven som helhet er omfattende. Den er svært grundig med god kildebruk, inkludert gode kildehenvisninger. I tillegg klarer forfatterne å skape en tydelig rød tråd gjennom oppgaven ved å gjennomgående knytte tematikken til problemstilling, forskningsspørsmål og egne funn. Språklig sett er oppgaven formulert i et presist og godt språk. Skal vi peke på et forbedringspotensial, vil det være å være mer nøye med hvilke sammenhenger datamaterialet kan brukes til å si noe om. Dette er pirk, men vi ser ikke hvordan svarene på grad av sosial aktivitet gir grunnlag til å uttale seg om elevers trivsel.

Juryen mener at denne oppgaven skiller seg klart ut som en tydelig vinner, og mener at den holder et imponerende nivå. Kandidatene har gjennomført en god studie med svært god anvendelse av teori i analysen av egne funn. Kandidatene viser svært høy grad av selvstendighet og moden vurderingsevne av egne funn.

2. plass Eilert Sundt

- Andreklassen i Eilert Sundt-prisen går til: Bana Tesfalem, Sihem Isse Mohammed Adan, Aila Onora Sollie
- Veiledernes navn: Kusuma Beathe Chanont Bremset og Tove Anette Sandell Hepburn
- Tittel på oppgaven: Unges påvirkning av sosiale medier
- Skole: Vågsbygd videregående skole
- Klasse: Sosiologi og Sosialantropologi og psykologi

Andreklassen går til oppgaven «Unges påvirkning av sosiale medier» skrevet av Bana Tesfalem, Sihem Isse Mohammed Adan, Aila Onora Sollie ved Vågsbygd videregående skole. Veiledere er Kusuma Beathe Chanont Bremset og Tove Anette Sandell Hepburn.

Oppgaven utforsker i hvilken grad sosiale medier påvirker ungdoms hverdag, selvbilde og sosiale samhandling. Dette gjør forskerne ved å undersøke sammenhenger mellom opplevd påvirkning fra sosiale medier med andre faktorer – slik som høy sosial støtte utenfor sosiale medier. De undersøker også om det finnes kjønnsforskjeller, altså om jenter opplever at de påvirkes mer av press på sosiale medier enn gutter. Tematikken oppleves som relevant og aktuell, og i undersøkelsen gjøres det funn, som til dels overrasker forskerne selv.

Juryen vil rose forskerne for å forankre hypotesene de undersøker, på forbillig vis, i teorier og tidligere forskning. Hypotesene har blitt undersøkt ved bruk av metodetriangulering med en kvantitativ spørreundersøkelse i tillegg til 12 semistrukturerte kvalitative intervjuer. Valg av metode, men også vurderinger rundt metodesvakheter og mulige feilkilder imponerer. I oppgaven reflekteres det også godt rundt validitet og reliabilitet knyttet til egen forskning. Juryen er imponert over det omfattende arbeidet som er nedlagt i datainnsamlingen, men savner at intervjuene brukes mer i selve oppgaven.

Oppgaven har et svært grundig og relevant teorikapittel. En styrke i denne oppgaven er den gjennomgående koblingen mellom funn og teorier. Forskerne peker på sammenhenger, og vurderer samtidig om det kan være alternative forklaringer til funnene de gjør. Ved å vise til at det kan være alternative forklaringer til funnene de gjør i sin studie, utviser forfatterne en moden forståelse for forskningsmetode. Forfatterne av denne oppgaven er flinke til å vise til at forskningsfunn kan forstås i lys av ulike teorier.

Skal vi peke på et forbedringspotensial, vil vi anbefale å tydeligere begrunne hvordan teoriene kan forklare funnene som gjøres. Dette ville trolig vært lettere med en noe mer utvidet presentasjon av teoriene i selve drøftingen. I tillegg vil vi anbefale å ha referanser til teoriene også i drøftingsdelen. Det hadde også vært spennende med krysstabuleringer av flere av svarene fra respondentene deres. For eksempel hadde det vært spennende å undersøke om det er samvariasjon mellom opplevd press fra sosiale medier og kjønn eller antall timer brukt på sosiale medier.

Det holder ikke å gjøre spennende funn, om man ikke får til å formidle dem forståelig, og det gjøres her. Det enkle er ofte det beste, sies det, og denne oppgaven er skrevet med et presist og effektivt språk. Her presenteres kun det fra teorier som er relevant for egen forskning, og alle teorier som presenteres anvendes i drøftingen. Strukturen i oppgaven er ryddig, og det er i det hele tatt god forskningsformidling. Oppsummert er dette svært godt håndverk.

3. plass Eilert Sundt

- Tredjeplass i Eilert Sundt-prisen går til: Erle Maria Reitan og Ida Håland
- Veiledernes navn: Petra Bettina Krüger
- Tittel på oppgaven: Ungdommer i Agder sitt syn på barn og fremtid
- Skole: Dahlske videregående skole
- Klasse: Sosialkunnskap

Tredjeplassen går til oppgaven «Ungdommer i Agder sitt syn på barn og fremtid» skrevet av Erle Maria Reitan og Ida Håland ved Dahlske videregående skole. Veileder er Petra Bettina Krüger.

Oppgaven utforsker i hvilken grad det er en trend blant ungdom i Agder i dag å ønske seg færre barn og utsette foreldreskap til senere i livet. I studien undersøker elevene om faktorer som utdanning, økonomi og fremtidspessimisme kan påvirke ønsket om barn. Forskerne studerer også om aktivt religiøse ønsker seg flere barn enn sekulære, og om antall søsken man selv har innvirkning på antall barn man selv ønsker seg. Juryen mener at tematikken er interessant, relevant og original. Her belyser forskerne årsakene til den samtidsutfordringen som en synkende fødselsrate er for dagens velferdsstat. Det oppleves som fremoverlent og innsiktsfullt. Forfatterne har også klart å lage en lokal vri på tematikken.

Metodevalget med en kvantitativ spørreundersøkelse fremstår som relevant for tematikken i oppgaven, og begrunnes godt. Bakgrunnen for forskningen er godt begrunnet gjennom at forskerne viser til hvordan tidligere forskning er relevant for hypotesene de har formulert. Selv om det er litt få respondenter, reflekterer forskerne godt rundt dette, og dermed også rundt hva dette har å si for studiens validitet og reliabilitet. I tillegg gjøres det gode vurderinger av mulige feilkilder og etikk.

I oppgaven gjøres det klare funn, og disse presenteres på en ryddig og god måte. Juryen vil rose forskerne for modenheten de viser i sine analyser og konklusjoner, og for at de går i dialog med tidligere forskning i drøftingen av egne funn. De viser godt hvordan teoriene de har presentert innledningsvis kan anvendes i analysen, og det er flott at forslag til videre forskning foreslås avslutningsvis.

I denne oppgaven savner juryen en tydeligere begrunnelse for at 101 respondenter ble lukket ut av undersøkelsen. Her synes juryen at forskerne har stilt svært strenge krav til å kvalifisere for deltakelse i studien. Når målet med forskningen var å studere om noe er en trend blant ungdom i Agder, ville det styrket besvarelsen å inkludere flere respondenter i selve studien.

Oppgaven er formidlet på en ryddig, presis og konsis måte. Både struktur og språk gjør dette til god forskningsformidling. Helhetlig er dette et solid stykke arbeid om et spennende tema.